

וקראת לשבת עונג

אלון מרין בפאקע באקדע ובסולת פלאז

גליון מס' 689

פרשת ויקרא

ג' בניסן התשפ"ג

טל': 054-8457834 | לקבלת העלון בדוא"ל: alon102010@gmail.com

לעיני שאול בן סלביה ע"ה | לעיני שלמה וזיא בן-שנה ע"ה | לעיני יצחק בן מיטה אסתר ע"ה | לעיני שמעון בן חביבה ע"ה | לעיני רחל שנה בת מנורה ע"ה

לע"נ מרן רשכבה"ג שמריהו יוסף חיים בן פעשא מרים זצוק"ל, מרן ראש הישיבה הגאון ר' שלום בן תופחה זצוק"ל והגאון ר' שמעון בן חביבה זצוק"ל

לאורו נלך

קווים מדמותו המופלאה של מרן מלכא, רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל

בשיחת חג לעיתון המודיע בחודש אלול שקודם פטירתו, נענה לשאלה איך מחיירים את מתיקות התורה בדורנו, בזה הלשון: "טעם התורה כמו דבש, כמ"ש מתוקים מדבש ונופת צופים, כשאדם לומד הרבה בהתמדה, מרגיש טעם מתוק לתורה, אבל כשלומד ברשלנות כמו דבר שהוא עליו חוב, אינו מרגיש טעם בלימוד.

גם אלו הקובעים עיתים לתורה ומקפידים על כך, הדבר צריך להיות בשמחה אלא כשהדבר תלוי ברצונו של האדם אם יש לו רצון עז ללמוד תורה הוא מרגיש מתיקות לתורה, טעמו וראו כי טוב ה', כי לקח טוב נתתי לכם תורת אל תעזובו, דוד המלך עליו השלום היה מרגיש טעם בלימודו טעם לשבת, טעם דבש לכן אמר טעמו וראו.

אדם חולה מגישים לו לאכול אינו רוצה, ואינו רוצה לקחת את התרופות שלו, בא אחד חכם לקח משמשים מתוקים הרתיח אותם עם סוכר, ריסק אותם ועשה מהם ריבה, בא אל החולה ואמר לו אני ידיך אוהב אותך תכבד אותי אל תבייש אותי, טעם רק כפית אחת מהריבה שהכנתי, החולה טעם כפית אחת והרגיש שזה טעים ושאל יש עוד, אמר לו הב הב ולא ישבע, כך התורה אדם שהוא חולה הנפש שלא מרגיש טוב, אינו מרגיש את טעם התורה, אדם שהוא בריא בנפשו מרגיש את הטעם.

זה מכריז דוד המלך ע"ה תטעמו את התורה תראו איך היא טעימה תרצו עוד ולא תשבעו, עד כאן לשונו הטהור.

ולאחר מכן הוסיף שפעם היה מדבר על הפסוק מתוקים מדבש ונופת צופים כמה התורה טעימה ודיבר כך הרבה זמן ולאחר הדרשה בא אליו חצוף אחד כלשונו ואומר לו כבוד הרב דיברת שעה שלימה אני לא טעמתי לא דבש ולא נופת צופים.

נענה מרן ואמר לו כנראה אתה חולה מעט לא מרגיש טעם דבש, תהיה בריא ותרגיש שהתורה היא דבש, כמה שאדם פקח ונבון יותר, מוצא בתורה טעם דבש.

בפתח הגליון

ברכה"ג שלום מאיר ואלק שלום"א

"נפש כי תחטא בשגגה"

ספר תורת כהנים, הוא ספר ויקרא, אינו פותח בציווי הקרבת קרבנות הציבור, תמידים ומוספים, אלא בקרבנות היחיד: קרבנות הריצוי והקריבה לבורא יתברך, כעולה ושלמים המוגשים כדורון, וקרבנות הכפרה שהם עיקר מטרת בניית בית המקדש.

כפי שאנו אומרים בהגדה של פסח: "כמה מעלות טובות למקום עלינו", החל מיציאת מצרים וקריעת הים, ניסי המדבר ומתן תורה – מעלה אחר מעלה, טובה למעלה מטובה, ועד לשיא ולפיסגה: "ובנה לנו את בית הבחירה, לכפר על כל עוונותינו!" כן נזכה במהרה לאור הגאולה, ואף בה נאמר: "וקידשתי את שמי הגדול... והבאתי אתכם אל אדמתכם... וטהרתם מכל טומאותיכם... והסירותי את לב האבן מבשרכם... ועשיתי את אשר בחוקי תלכו... וישבתם בארץ אשר נתתי לאבותיכם... והושעתי אתכם מכל טומאותיכם".

זו הפיסגה, זה הייחול!

ברם, יש להבין: אם חטא אדם במזיד, טימא נפשו והתרחק מבוראו, מבינים אנו כי חייב הוא להיטהר ולהתקרב. אך אם חטא בשוגג, בלא דעת ומחשבה. לא ידע שהיום שבת, או שמלאכה זו אסורה. מדוע לא די בדיעה ובחרטה, ויודי דברים והחלטה לשינוי דרך, לתשובה. מדוע חייב הוא להביא קרבן ולהקריבו, כדי שיחשוב כי חטא לאוקיו בגופו ובנפשו, וראוי היה שישפך דמו וישרף גופו, לולא חסד הבורא שלקח ממנו תמורה. והלא בשוגג חטא, בלא כוונה?

ותשובת הדבר, במעשה שאירע לפני כמאה שנים, ונדפס בהגדת "מעשה רב", הגדת הסיפורים הנפלאה: המלכות הרשעה ברוסיה זימנה אסיפת רבנים, בראשות הגאון רבי צבי רבינוביץ זצ"ל, רבה של קובנה. בעידוד השילטונות, הופיע בפניהם אחד מראשי המשכילים רודפי הדת, ותבע שהרבנים יורו לבטל את מצוות החליצה, "שאינה תואמת לרוח הזמן" כדבריו.

ענהו מרא דאתרא דקובנה: "נושא זה אינו בסמכות ועידה זו. בפרטבורג מתקיימת עתה ועידת רופאים, עליך לפנות אליהם בהצעתך!"

נבוך המשכיל: "מה עניין החליצה לחכמת הרפואה?"

והרב הסביר באורך רוח: "מצוה זו באה עקב פטירת הבעל בלא בנים. אם יוכלו רופאי רוסיה לבטל את המוות – שוב לא יהיה צורך בחליצה!"

"אבל אי אפשר לבטל את המוות!" קרא המשכיל...

"גם את החליצה אי אפשר לבטל", ענה הרב בשלווה. "חוקי התורה מציאות הם, כמציאות החיים והמוות!"... ופני המשכיל חפו...

יסוד זה, עיקרון בסיסי זה, ביקש הבורא יתברך להנחילנו בתחילת ספר הקרבנות: אילו היו חוקי התורה גזירת המלך גרידא, היתה התנצלות לחוטא בשגגה: לא ידע ולא התכוין, ולא היה כאן מרד ומעל.

אבל כאשר המציאות הושתתה על אדני התורה – "הסתכל בתורה וברא את העולם" – אזי גם העובר בשגגה פוגם בנפשו ובעולם, כשם שהמושיט יד לאש נכווה גם אם לא ידע והתכוין, והנופל נחבל גם אם מעד ושגג.

אשרינו, מה טוב חלקנו, שהבורא יתברך הנחה אותנו בדרך הטובה והזהירנו מפני מכשולים הרי אסון.

ואם שגגנו ומעדנו – הורנו בטוב דרך תשובה!

מטמונים מהפרשה

הגיגים ומעשיות

"ויקרא אל משה" (א, א).

במדרש רבה מובא על פסוק זה: משל למלך, שציוה לעבדו לבנות לו ארמון פאר. בנה העבד ארמון לתפארת, קישטו בקישוטים נפלאים, והכניס לתוכו כלים נאים ומפוארים.

על כל עמוד ועמוד מעמודי הארמון, חרט העבד את שמו וסמלו של המלך. גם על הכלים הנאים סימן העבד את סימן המלוכה המיוחד. כאשר נכנס המלך לארמון החדש, הביט סביבו, והתפעל מיופיו של הארמון. ראה המלך בהתרגשות כי שמו וסמלו, חרוטים על כלי הבית ועמודיו.

חשב המלך בלבו, עבדי זה היקר, עמל כה קשה לשמח את לבי, והנה, יושב אני בארמון נהדר. והוא, העבד, יושב בחדרו בחצר? אין זה נאה! אמר המלך למשרתיו, קראו לו וישב עמי בארמוני!

כן הוא גם הנמשל, משה רבנו הקים את המשכן ואת כל כליו, על כל כלי וכלי אמר: "כאשר ציוה ה' את משה".

אמר הקדוש ברוך הוא: כבוד גדול כזה עשה לי עבדי משה, שבכל דבר ייחד את שמי, ועתה יהיה הוא בחוץ? מיד "ויקרא אל משה"!

"נפש כי תחטא... וכחש בעמלתו בפקדון או בתשומת יד או בגזל" (ה, כא).

במדרש רבה אמרו חז"ל: "סאה מלאה עוונות, מי מקטרג? עוון גזל מקטרג בראש".

יש להבין – שאל רבי ישראל מאיר הכהן מראדין, בעל ה"חפץ חיים" – מה השאלה "מי מקטרג", הלא יש סאה מלאה עוונות, האם חסר מי שיקטרג?

אלא – ביאר ה"חפץ חיים" – יש להבין זאת על פי משל: איש אחד, היה בעל חוב לאנשים רבים, והודיע להם כי לדאבונם אין ברשותו כסף לשלם חובותיו.

למרות שבעלי החוב כועסים עליו כעס גדול, אף אחד מהם לא ירוץ אל ביתו של האיש לחטוף את כלי המיטה שלו, שולחנות, כורסאות וכיוצא באלה...

אולם, אם קורה שאחד עז פנים, קופץ אל הבית פנימה וחוטף מכל הבא ליד, אזי כבר כולם רצים אחריו לחטוף...

כן הדבר בעוונות – סיים ה"חפץ חיים" – מכל מעשה עבירה נברא מלאך משחית, אולם כל משחית אינו רוצה לצאת ראשונה ולקטרג על בעל העבירה, אבל המשחית שנוצר מעוון "גזל", הוא חצוף גדול, בדיוק כמו העבירה עצמה, ומשום כך הוא קופץ בראש ומקטרג.

אחריו הולכים שאר המשחיתים, אפילו אלו שאינם מחוצפים כמותו...

עולים במעלות

הגות, מחשבה ומוסר

"אדם כי יקריב מכם קרבן לה"

מפני מה הוצרך הכתוב לומר "מכם"? פירש ה"אור החיים" הקדוש: "עוד ירמוז, לצוות את אנשי חיל להשתדל לקרב לבבות עם בני ישראל לעבודת ה', בנושא החזרה בתשובה.

צריך לדעת שלעיתים נדרשת סבלנות מרובה. ישנם אמנם כאלו הזוכים בבת אחת לאור גדול, עוזבים מיד את דרכם הנלוזה, ונדבקים להשי"ת. כבר בשבת הראשונה קשה להם לזוז מבית הכנסת, והם בקושי הולכים הביתה לסעוד את סעודת השבת... אין להם בעולמם אלא לימוד תורה והלכה. אולם אלו הם יחידי סגולה. בדרך כלל תהליך החזרה בתשובה אינו מתרחש במהירות ובבת אחת, אלא מגיע בשלבים.

סיפר הגאון ר' ראבן אלבו שליט"א: פעם הגיע לשיעור בישיבתנו אדם מנותק לגמרי, במלוא מובן המילה. שיעור, ועוד שיעור, ועדיין היה יוצא בלי "לקחת" איתו כלום. לאחר מספר שיעורים הוא ניגש אלי לראשונה ואמר: "כבוד הרב! אתה רואה שאני רחוק מאוד. בכל זאת אני מבקש שהרב יתן לי משהו קטן שאטול עמי הביתה. אבל אני מבקש שיהיה זה משהו שלא יפריע לי, ולא יטריד אותי בחיי השגרה". הצעתי לו שבכל בוקר, מיד כשהוא מתעורר משנתו, יאמר "מודה אני". יניח דף עם הנוסח מתחת לכרית, ומיד כשפוקח את עיניו, מבלי שיצטרך אפילו לקום מן המיטה, יאמר את הנוסח הזה, ויודה להשי"ת שהשיב לו את הנשמה, שהפקדה בידו, עם כוחות רעניים ליום נוסף. "קבלה זו", אמרתי לו, "לא תפריע לך בכלל, ועל כל פנים אם תרגיש איתה שלא בנוח – אתה מוזמן לומר לי, ואתן לך משהו אחר".

כעבור כמה ימים הוא פנה אלי שוב: "זה קל מאוד להגיד כל בוקר משפט אחד. אני רוצה שהרב יתן לי משהו מעשי. אבל שוב אבקש שיהיה זה משהו שלא יציק לי". הצעתי לו ליטול ידיים שחרית, ולברך 'על נטילת ידיים'. הסברתי לו את צורת הנטילה, ושאלתי אותו האם הוא יודע לברך? "אני יודע טוב מאוד", השיב, "אבי היה החזן הראשי באחד מבתי הכנסת בחוץ לארץ". כואב הלב, האב חזן בבית כנסת, והבן לא שומר כלום. לא שבת, לא תפילין, כלום.

כעבור שבוע הוא בא פעם נוספת: "עשיתי בדיוק כמו שהרב לימד אותי. תן לי עוד משהו, אבל לא כבד". נתתי לו סידור עם הקדשה בכתב יד, ואמרתי לו: "בכל בוקר תברך ברכות השחר. זה ייקח לך מקסימום שלוש דקות. האם זה כבד עליך?". עדיין חששתי ולא הצעתי לו להניח תפילין. בשבוע שלאחר מכן הצעתי לו להוסיף קטע נוסף מהסידור, ולקרוא קריאת שמע.

זמן לא מבוטל עבר מאז שהחל כל התהליך, וכשבא שוב לבקש 'תוספת', אמרתי לו: "ברצוני לתת לך מתנה. אולם אני חושש שהיא תהיה לך קצת כבדה", והצעתי לו להניח בכל בוקר תפילין.

בתחילה רק ישב בשבת בבית הכנסת והאזין לחזן, שהזכיר לו את אביו החזן, בהמשך הגיע לשמירת שבת כהלכתה, עד שבסיעתא דשמיא הפך לבעל תשובה גמור, מדקדק בקלה כבחמורה.

ביני לבני

הרה"ג פנחס ברייער שליט"א
מח"ס "לגדל" על חינוך ילדים

שולחן שבת (א)

"וביום השביעי יהיה לכם קודש שבת שבתן לז'".

זמן המאחד את כלנו, צעירים כמבוגרים, הוא 'שולחן שבת'. סעודות שבת קודש הן הזמן המאחד את המשפחה, הזמן בו אין הפרעות, אין טלפונים, אין סידורים. אצל רבים זה אולי הזמן היחיד בשבוע שבו אנו פוגשים את ילדינו הקטנים, אלו שבדרך כלל עדיין ישנים כשאנו קמים וכבר ישנים כשאנו חוזרים לבית. זה הזמן בו אנו פוגשים את ילדינו המתבגרים השוהים בישיבות הקדושות או לחילופין הבנות העוסקות במבחנים והכנת שיעורים. בקיצור, זמן קדוש וייחודי לכל הדעות.

שולחן שבת הוא הזמן היפה, הקדוש והאידיאלי להחדרת מסרים, ליצירת קשרים, לגיבוש ואווירה מצד אחד, מנגד באין כללים וכיוון ברור זה עלול להפוך למרכז מתח והתכתשויות. משום כך עלינו להשקיע מחשבה ותכנון על מנת להפיק מזמן קדוש זה את מירב התועלת.

ננסה במסגרת מאמר זה למצוא את נקודות התורפה לצד מציאת פתרונות, לנתח מה הם היסודות ולמה עלינו להיות ערוכים כדי לזכות לנועם השומר שבת...

ננסה להבין מה הם האתגרים העומדים בפנינו כשאנו באים לערוך סעודת שבת בחברת בני המשפחה: 1. קבוצה הטרוגנית- ברוך ד' במשפחות המורחבות שלנו או יושבים באותה סעודת שבת, החל מילדים בגיל שידוכים (או אפילו עם כמה נשואים), לצד ילדים שחזרו עם דפי קשר מהגן. אנו אמורים לתת יחס לכולם, אנו אמורים ליצור אווירה שתחבר את כולם וכמובן לא מה שמעניין את הילדה בת הארבע מעניין את הבן מהישיבה הגדולה, לא אותו שיר המשמח את בן השלוש מעורר את הבחור הצעיר.

2. עייפות החומר – ששת ימים תעבוד מצד הנותן ומצד המקבלים, אנחנו מגיעים לשולחן שבת אחרי שבוע עמוס וגדוש ובשבתות החורף גם אחרי ערב שבת קצר ולחוצן, אנו קצרי רוח והסתכלנות שואפת לאפס, מתכונ בטוח ליצירת מתח.

3. קוצר קצרי הרוח - הרגשת חוסר אונים, 'אין עם מי לדבר', ילדים רעבים ועייפים, דבר הגורם למריבות בלתי פוסקות על כל דבר שזז, על המקומות ועל גודל חתיכת החלה, על איזה שיר להתחיל ועל מי יספר קודם את הפרשת השבוע וכו' וכו'.

המשך בגליון הבא א"ה